

2023

Handleiding bij de les: De Magische Kwast!

Patricia Hoos

1-1-2023

Instructie

Wat heb je nodig voor deze les?

- Je hebt nodig golfkarton van ca. 35 x 48 cm (deel van kartonnen doos)
- Vellen tekenpapier A3 (120 grs) plaksel (behangerslijm)
- Kwasten
- Eierdoos
- Pot water en tissue
- Plakkaat- of acrylverf in ca. 5 kleuren en zwart en wit.
- Dekselletjes met theelepeltjes (ca. 7 per tafelgroep)

Vorbereiding

- Klaarzetten per tafelgroepje van 4 kinderen:
 - 1 Pot lijm,
 - 2 Potten water,
 - 7 Dekselletjes waarvan 5 met verf (de 2 andere bestemd voor zwart en wit in de eindfase),
 - Twee eierdoosjes
 - Op maat (laten) snijden van stukken golfkarton (gewoon van verpakking uit supermarkt).

Introductie:

Introduceer Karel Appel de Kunstenaar bij de kinderen

Karel Appel is een van de bekendste Nederlandse naoorlogse kunstenaars. Hij was medeoprichter van de invloedrijke Cobra-beweging (1948-1951), die alle traditionele regels in de schilderkunst overboord gooide. Voor velen staat Appels werk symbool voor deze beweging, die kleurrijke en spontane kunst voortbracht, en kinderen en fantasiewezens als belangrijke onderwerpen zag.

Karel Appel staat bekend om een aantal uitspraken die vaak te letterlijk werden genomen, zoals: *'Ik rotzooi maar wat aan'*.

Intussen is duidelijk geworden dat hij niet zo onbesuisd te werk ging als deze en andere uitspraken van hem doen vermoeden. Met zijn persoonlijkheid, zijn gedurfde materiaalgebruik en zijn afwijzing van intellectuele theorieën, had Appel echter wel een sterke (beeldende) invloed op de andere Nederlandse Cobra-kunstenaars.

Zoom met verwondering in op de wonderlijke figuren die Karel en zijn kwasten op het doek toverden. Wat voor soort figuren zie je? (een soort draak en een rare vogel, die weer in een kop verandert als je 'm omdraait)

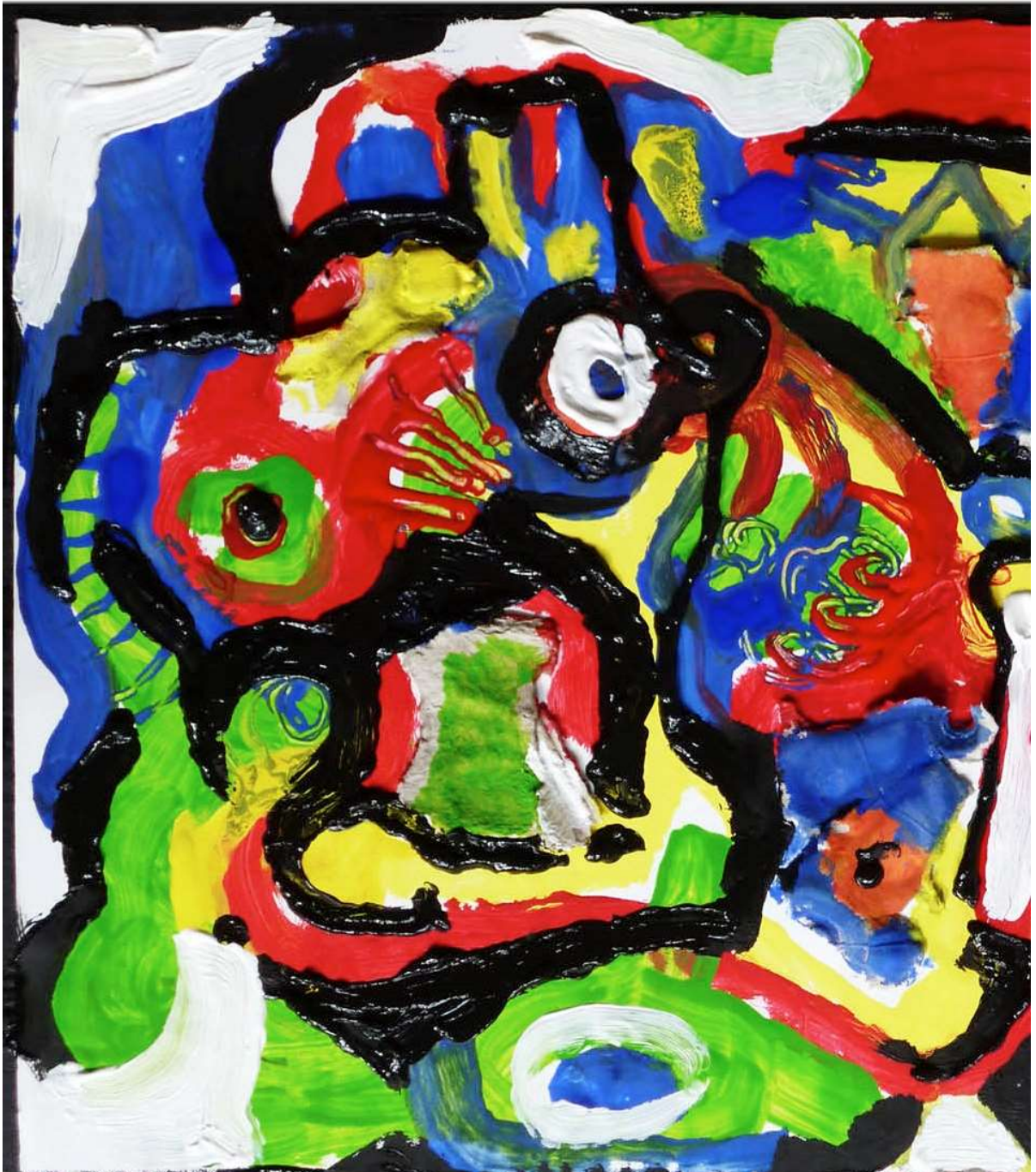
Informatie

Die figuren gaan we van naderbij bekijken. De Kijkvoorbeelden zijn ook toegevoegd aan de Powerpoint presentatie (

Toon Kijkvoorbeeld: Hier is de magische verfkwast van Karel aan het werk geweest. Wat valt je op? (een soort kop van een mannetje, mooie vormen en kleuren) Kan je ook alleen naar de kleuren en de vormen kijken die de kwast heeft gekozen? Wie komt ze aanwijzen? (kinderen benoemen de kleuren en vormen die ze zien). Zie je nog meer vormen die op een fantasiefiguur lijken?

Toon Kijkvoorbeeld 2 (zie volgende pagina): Hier zie je nog zo'n schilderij van Karels magische verfkwast. Wie kan komen aanwijzen wat-ie ziet? (laat kind vormen en kleuren aanwijzen en benoemen) Wie ziet er nog wat anders (een tweede kind geeft eigen bevindingen weer).

Benadruk de kern van deze manier van werken: het feit dat je ogen zelf figuren zoeken in de kleuren en de vormen, net zoals je dat in de wolken kunt doen, of in schaduwen. We noemen dat fantasiefiguren of magische wezens. Soms kan het zelfs eng zijn en droom je er van, maar meestal zijn ze grappig! Toevallige vormen helpen je bij het oproepen van die beelden. Daarom nemen we de volgende stappen bij het schilderen.

Instructie

- Toon de Techniekstappen in de Powerpoint presentatie en neem ze kort door. We maken eerst een echt paneel om op te schilderen. We plakken een tekenvel aan beide zijden van een stuk golfkarton, waardoor het mooi recht blijft na het drogen.
- Dan scheuren we zomaar stukken uit een eierdoos en plakken die met dezelfde lijm op het papier dat we straks gaan beschilderen. Je mag er flink wat lijm op en onder smeren en de delen een paar keer goed aandrukken (ze worden dan steeds zachter).
- Per tafelgroepje krijg je dekseltjes met verf in ca. 6 kleuren. Per kind een magische verfkwest, een potje water en een tissue. Daarmee spelen we het magische schilderspel.
- De regels zijn als volgt: je mag 4 kleuren kiezen uit de dekseltjes van de tafelgroep, één kleur voor elke hoek. Je begint met de lichtste kleur. Met een lepeltje leg je een schepje van die kleur verf op een (door jou gekozen) hoek van je schildervlak.
- Van daaruit laat je jouw magische verfkwest lekker schilderen, net als in de strip van Karel. Voor de kwast is het een soort speelplaats. De stukken eierdoos zijn leuke hindernissen waar de kwast soms omheen gaat, dan weer bovenop springt.
- Stop wel op tijd met je eerste kleur want dan is de tweede aan de beurt vanuit de volgende hoek. Zo houdt elke kleur steeds rekening met de kleuren die nog moeten komen. Je schildert dus niet alles meteen vol!
- Dan maak je je kwast héél goed schoon en droog!
- Soms stop je even om te zien of je al een fantasiefiguur of een magisch wezen ziet verschijnen. Je kunt het werk ook een paar keer omdraaien.
- Als je een fantasiefiguur ziet, kun je 'm beter herkenbaar maken, bijvoorbeeld door ogen, oren, bek, vleugels etc. duidelijker te schilderen.
- Dan laten we het werk even drogen (korte pauze). Daarna schilderen we met zwart de vormen er nog wat duidelijker in. Het is dan ook mooi om de lijst meteen te schilderen.
- Als laatste kijken we nog even goed of het wit van de ondergrond niet teveel is verdwenen. Je kan dat gewoon lekker terug schilderen.
- Een belangrijke regel is dat je steeds lekker veel verf gebruikt!

Uitvoering/begeleiden

- Het tweezijdig beplakken van de kartonnen ondergrond is een leuk ambachtelijk werkje. Ze kunnen elkaar daarbij ook goed helpen.
- De eierdozen kunnen gewoon in stukken worden gescheurd. Ze hoeven nergens op te lijken. De cirkeltjes kunnen in een later stadium natuurlijk goed dienst doen als oogjes, maar verklap dat niet vooraf (dan leg je het schilderen teveel vast).
- In principe kan er aansluitend worden geschilderd, ook als de lijm nog nat is.
- De regels moeten strikt in acht worden genomen. Één kleur per hoek. Ze kunnen dat eventueel ook zelf doen.
- Laat even zien dat je lekker DIK mag schilderen. Daarom moet de kwast absoluut DROOG zijn, ook na het uitspoelen in de waterpot.
- Mengten mag wel tussendoor, op de plek waar kleuren elkaar 'kruisen'. Maar doe dat niet te vaak. De kleuren verliezen dan teveel hun kracht.
- Leg na ongeveer drie kleuren de boel even stil en laat ze afstand nemen. Laat het werk ook omdraaien. Waar herkennen ze fantasiefiguren?
- Na de vierde kleur is de basis klaar. Het is prettig om daar een korte pauze in te voeren om de verf wat te laten drogen, maar ook om even afstand te nemen.
- Dan is het tijd voor de 'finishing touch' met zwart. Zwart moet spaarzaam worden opgebracht, nadat er eerst nog eens goed gekeken is waar de figuren en wezens zitten.
- Tegelijkertijd kan de omlijsting strak zwart worden geschilderd. Dan wordt de kwast heel goed schoon en droog gemaakt om een paar duidelijke witte delen aan te vullen.
- Kinderen die klaar zijn kunnen hun werk wegzetten/leggen voor de nabeschouwing. Kwast en tafel schoonmaken.

Nabeschouwing - Toelichting

- Het is erg moeilijk om het werk met de hele groep na te bespreken. De voorkeur gaat uit naar twee maal de halve groep.
- Het is fijn als de kinderen er met enige afstand naar kunnen kijken.

Nabeschouwing

- Vertel eens hoe je het vond. Heb je de kwast lekker het werk laten doen?
- Heb je voldoende ruimte gelaten voor alle kleuren?
- Waar zijn de kleuren mooi helder gebleven?
- En een heel belangrijke vraag is natuurlijk: welke magische wezens en fantasiefiguren herken je? Wijs er eens wat aan?
- Zijn er nog nieuwe te ontdekken, misschien als je het werk omdraait?

Laat maar zien

Betekenis

... dat je jouw magische verfkwest net als Karel een schilderij kunt laten maken met fantasiefiguren of magische wezens.

Vorm

... dat je vrije figuren kunt maken met verschillende soorten lijnen en vlakken.
... dat je de kleuren daarbij helder kunt houden.

Materie

... dat je kunt werken met stukken van een eierdoos, plakkaat- of acrylverf.

Beschouwing

... dat je de strip over Karel begrijpt en ziet wat de magische kwast van Karel deed.

Werkwijze

... dat je het vel tekenpapier strak op karton kunt plakken en dat weer kunt beplakken met gescheurde stukken van een eierdoos.
... dat je kunt schilderen met steeds een aanvullende kleur.
... dat je jouw kwast tussendoor steeds goed schoon en droog maakt, zodat de kleuren helder blijven.

Onderzoek

... dat je zonder vooropgezet plan zoekt naar 'de wil van de magische verfkwest'.
... dat je zoekt naar fantasiefiguren door je werkstuk af en toe om te draaien.

